

Emnekode : H1 - 100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24.11.08
Ark nr. : 1 av 12

OPPGAVE 1:

Kapitalismen sitt gjennomslag
i Vest-Europa 1000 - 1800

I denne oppgaven skal jeg aller
først våge meg inn på å nevne noen
forutsetninger for kapitalismen. Deretter
vil jeg nevne og forklare noen generelle
teorier på hvorfor noen er rike (og andre
fattige). Disse teoriene vil være synlige
gjennom mye av argumentasjonen min,
ettersom jeg mener de er viktige for å
forklare den kapitalistiske utviklingen
i Vest-Europa. Videre vil jeg også trekke
inn noen historikere og deres meninger
som er relevante i forhold til temaet, og i
tillegg ta stilling til det de eventuelt har
hevdet. Hoveddelen i oppgaven vil likevel
bestå av å snakke generelt om Europa fra år
1000 til 1500, og til slutt om Vest-Europa
fra ca. 1500 - 1800. Her vil jeg gå dypere inn
på å snakke om noen europeiske land og
deres forhold til økonomi og politikk og
hvordan uavhengige historiske hendelser
likevel har påvirket Vest-Europas kapitalistiske
fremgang.

~~Ettersom det er vanskelig for noen å vite
hvor mange ganger man kan bruke
ordet i de ulike delene av oppgaven~~

Emnekode : H1-100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24. 11. 08
Ark nr. : 2 av 12

Innenfor temaet og begrepet kapitalisme er det noen grunnprinsipper som behøver å få litt oppmerksomhet. Privat foretaksomhet er viktig. Dette betyr at du mer eller mindre kan gjøre som du vil med det du eier. Privat eiendomsrett er også viktig: retten til å kunne eie jord og til å kunne dokumentere dette. Til slutt er det en forutsetning at staten du bor i skal være forutsigbar. Dette vil si at det er en viss balanse mellom makt og rett: de skal lage lover og regler slik at folket føler en trygghet. Denne tryggheten vil da bidra til at folket tør å investere for å prøve å oppnå økonomisk utvikling. Disse prinsippene mener jeg ble mer og mer synlige, ~~og kjennetegn~~ i Vest-Europa, men særlig fra rundt 1500 og utover.

Årsaken til hvorfor noen er rike kan være flere, men jeg har valgt å samle hovedårsakene i fire kategorier. Den første går ut på man rett og slett har flaks. Man kan finne noe verdifullt, bli født inn i en rik familie, eller vinne en verdifull premie. Den andre årsaken kan være at man er umoralisk og kynisk og bruker skitne metoder som å stjele fra andre, eller utnytte dem. Den tredje årsaken jeg vil nevne er å jobbe hardt og investere i videre økonomisk utvikling. Den fjerde, og siste årsaken er at du får støtte fra noen som kan gi deg fordeler og progressivitet. Grunnen til at jeg trekker inn disse forskjellige teoriene er fordi

Emnekode : H1 - 100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24. 11. 08
Ark nr. : 3 av 12

Jeg mener de alle har bidratt til at Vest-Europa (den vestlige verden) har hatt den utviklingen som har ført til "økonomisk overlegenhet". Den første årsaken som går på flates kan forklares med litt hjelp fra Jared Diamond's teori som argumenterer ("Guns, germs & steel") at man i det eurasiske kontinentet har vært heldigere med klima~~et~~ og at man bevege seg i en vest-øst aakse uten stor påvirkning på ~~ka~~ husdyrhold og jordbruk. Samtidig argumenterer han for et forsprang og at de var så heldige og fikk muligheten til å herde 13 av de 14 pattedyrene som har latt seg herde gjennom historien. Andre har også hevdet at det at Europa har et stabilt klima med jevnlig regn og en balansert temperatur, har gjort europeerne sterkere i form av at de har hatt større forutsigbarhet til jordsmonnet og at kulda har bidratt til teknologisk fremgang (det siste punktet forklares ved at europeerne måtte bygge mer avanserte hus som kunne tåle vinteren og kulde). Den andre årsaken kan også ha godt sammenheng med det som har skjedd i Europa. Historikeren Landes er, blant andre, en av dem som mener at flere av de Vest-Europeiske landene har utnyttet andre land og tatt dem ved å "stjale" deres ressurser. Eksempler på dette er Spanjolen's oppdagelse av den nye verden og de enorme mengdene gull og sølv som ble hentet ut fra ~~fra~~ områder som opprinnelig tilhørte inkane og aztekerne (dagens Peru) og

Emnekode : H1 - 100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24.11.08
Ark nr. : 4 av 12

Byen Potosi ble ekstremt utnyttet, hvor mange tusen gruvearbeidere døde årlig for den hvite manns rikdom og utvikling). Det tredje punktet ~~står~~ står kanskje mer i stil til Max Webers argumentasjon. Her var hardt arbeid og tanken på videre investering i sentrum. Max Weber mente at kulturelle forskjeller og religiøse synspunkter hos mange europeere gikk hånd i hånd og viste seg nærmest som en allianse til den kapitalistiske tankegangen. Her er kalvinismen (røtter i Jean Calvins "lære") et godt eksempel hvor man gjerne strevde hardt for å se om du lykkes i livet. Ideen her var at hvis du var én av de som lykkes så var dette et åpenlyst tegn på at gud er på din side. Det fjerde punktet når det gjelder årsakene til rikdom kan heller ikke utelukkes som en av forklaringene på Vest-Europeisk fremgang. Det er ingen tvil om at statsmakten, etter hvert som den ble sterkere fikk mye å si for mange av borgernes økonomiske utvikling, ettersom statsmakten begynte å alliere seg med borgerskapet. Borgerskapet drev med handel og prøvde å utvinne profitt ved å drive handel, og til tross for at de ble sterkere skattelagt enn andre, utover på 1500 tallet og videre, så fikk likeyvel monopol på mye av handelen.

Rundt år 1000 fantes det ingen storbyer i Europa, og statsmakten stilte også ganske svakt. Europa var preget av mange små enheter og ingen imperium slik det

Emnekode : H1 - 100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24.11.08
Ark nr. : 5 av 12

hadde vært under Romerriket. De største byene nå var på omkring 20.000 innbyggere, og de største byene var Kairo og Bagdad ~~og Be.~~
Nord-Italia, med Genova og Venezia, og Flandern området var de sterkeste innenfor handel, og årsakene til dette var at de var blitt dannet som bystater i en periode hvor statsmakten ikke hadde mye kontroll. Byene i Nord-Italia kunne drive med handel på et ganske fritt plan (det samme gjaldt Flandern), og dette gikk mest ut på bearbeiding og salg av ull og tekstiler. Bystatene i Nord-Italia hadde på dette tidspunktet veletablerte handelsruter (og monopol) på det muslimske markedet. Muslimene brukte luksusvarer, som tekstiler og krydder fra Asia og søgte det videre til italienerne som deretter kunne tjene på å selge det videre i store deler av Middelhavet. Italienerne hadde også sterke forbindelser med Nord-Afrika og hadde allerede begynt å drive slaverhandel (på en større skala etter startedauden). Grunnen til at jeg nevner alt dette er for å prøve å gi et lite bilde av hvor lite ~~en~~ innflytelse Vest-Europa (utenom Flandern) hadde på verdenshandelen på dette tidspunktet. Dette, samt andre faktorer som jeg skal komme inn på senere, var med på å tvinge europeerne til å prøve å oppdage/ etablere andre viktige kilder ved å ta sjøveien rundt kapp det gode håp.

Som jeg allerede har nevnt stod

Emnekode : H1-100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24. 11. 08
Ark nr. : 6 av 12

statsmakten veldig svak frem til vi nærmer oss 1500 tallet (men selvfølgelig gikk det litt i berg-og-dal-bane uten at jeg skal gå noe dypere inn på nettopp det). Årsakene til dette er sannsynligvis også pga en konstant maktkamp mellom kongene, adelen, paven og den tysk-romerske keiseren. Uenigheter gjorde at de bare holdt hverandre nede inntil vi først på 1500 tallet får et sterkere statsapparat, noe jeg snakker mer om i neste avsnitt.

Fra 1000 - 1500 var Europa preget av politisk ustabilitet og konstant kriging. Dette så ikke ut til å gi seg med det samme, siden det også på 1600- og 1700 tallet var mange kriger som ble ført. Det som nå hadde blitt litt anderledes var at det var en stadig større konkurranse mellom statene, og at kongene nå hadde fått økt innflytelse ved at kirka legitimerte kongens makt. Dette skjedde som følger av Reformasjonen på 1549. Nå som kongen var blitt sterkere var statsmakten også mer forutsigbar og mange borgere som allerede var sterke innen handel ble nå enda sterkere siden kongen allierte seg med dem i stedet for adelen. Adelen ble tydelig svekket for det fantes naturligvis grenser for hvor mye jordoverskudd, ~~og~~ og deretter kapital, man kunne få utifra det 'biologiske gamle regimet'. Penger/kapital

Emnekode : H11-100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24. 11. 08
Ark nr. : 7 av 12

i form av mynter var det derimot ingen grenser for hvor mye noen kunne tjene, og det var nettopp dette som la til grunn for at kongen favoriserte og allierte seg med ~~adelen~~ borgerskapet (kjopmennene). Det var de som kunne finansiere krigene.

Helt siden Romerrikets fall hadde spanjolene prøvd å skape et spansk imperium, og det sa lenge ut til at de hadde forutsetningene til det (hvis man skulle se for seg at noen av de europeiske landene i det hele tatt skulle klare det). Dette viste seg til å bli vel optimistisk med tanke på at de andre statsmaktene, Nederland, Frankrike og England, stadig ble sterkere. Europeerne og spanjolene hadde en barriere ~~som var~~ når det gjaldt handelen med Asia (spes. India og Kina) som strakte seg stort sett over hele Middelhavet, og her hadde, som nevnt tidligere, italienerne ganske veletablerte handelsforbindelser. Dette gjorde at spanjolene, men først portugiserne, ~~med~~ nødvendigvis måtte se andre veier for å komme til de svært ettertraktede, kinesiske ~~og~~ (silke spes.) og indiske (bomull og krydder) varene. Columbus oppdaget først Amerika, og deretter klarte Vasco da Gama å finne sjøveien til India. Straks etter dette ble det sendt ut mange nye skip for å handle med det asiatiske kontinentet, samtidig som den nye verdenen ble tappet for sølv og gull. Europeerne hadde hatt lite å tilby det

Emnekode : HI-100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24.11.08
Ark nr. : 8 av 12

asiatiske markedet frem til den nye verden og dets enorme gods var oppdaget. Uheldigvis for Spania, klarte de ikke å bruke det på slike fornuftig måte at de kunne danne noe stort imperium, men på den andre siden var sølv med på å gjøre handelen med Asia mulig. Kina var spesielt interessert siden de trengte det til å skape en bedre økonomi etter å ha opplevd inflasjon, 2/3 av alt sølv havnet på det kinesiske markedet i bytte mot silke og andre verdifulle varer som europeerne deretter kunne bruke for å handle til seg våpen til krigføring, finansiering av leiesoldater men samtidig til å bytte til seg slaver fra den afrikanske Vest-kysten. Slavehandelen ble også enormt viktig og kan bli sett på en av forutsetningene for kapitalismens fremvekst i Vest-Europa. Trekanthandelen var med på å grovt utnytte Afrika og den nye verden for den hvite manns suksess. Det som skjedde nå var at stadig flere borgere, med støtte av kongen, begynte å våge seg inn på handelssektoren, som tidligere hadde blitt sett på som veldig umoralsk. Moral var det ikke mange som tenkte på nå, når man veldig tydelig kunne se muligheter for egen suksess. Det ble opprettet forskjellige kompanier som kan bli sett på som forløperen til noe lignende av et av dagens moderne aksjeselskaper. Eksempler på dette er det Ostindiske kompani og the

Emnekode : HI - 100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24.11.08
Ark nr. : 9 av 12

East Indian Company (EIC). Kongene i Europa gjorde nå alt for folk med kapital skulle bosette seg i det området og den byen som han stytte, slik at han da kunne låne penger av disse borgerne.

På 1600 tallet gjilte stadig i retning av at spanjolene ble svakere og at framper nå stort sett handlet om England og Frankrike, og hvem av disse som skulle vise seg til å være den sterkeste statsmakten. Disse to nasjonene (det ordet bruker jeg først nå pga. det var først nå, at folk begynte å føle tilhørighet i en nasjon = nasjonalfølelse). Var i tidens etter i en konstant konkurranse og krigføring mot hverandre. Det skulle vise seg til at England klarte å kapre til seg første plassen i dette 'staffetløpet' og dette vil jeg forklare med to hovedårsaker: Før det første tapte franskmennene et viktig slag i Pondicherry i 1760, hvor franskmennene hadde rustet opp 10.000 indere til krig mot engelskmennene. England svarte med samme mynt og skaffe seg sine indere og sendte deretter ~~sitt eget folk~~ et folkeslag i krig mot hverandre (dette var i syvårskrigen ~~1756-63~~ 1756-63). Mughalenes imperium hadde på samme tid blitt svekket og opplevd sterk splittelse, noe som gjorde at England nå startet sin periode med dominans over India, og dette er også begynnelsen på India som engelsk koloni. Det andre momentet jeg vil trekke frem er Nantes-ediktene som ble fjernet, noe som gjorde at hugenottene (protestanter i Frankrike)

Emnekode : H1-100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24.11.08
Ark nr. : 10 av 12

ble ~~forfulgt~~ forfulgt og dermed var det mange som flyktet til England og Nederland. Dette var nok ikke et smart sjakketrekk av Frankrike når det var nettopp hugenottene som var handelsfolkene og var viktig for den franske økonomi.

Selv om engelskmennene hadde stor innflytelse på det asiatiske markedet hadde de langt ifra kontroll på det. Indiske kjøpmenn hadde godt etablert handelsruter og bomull og krydderet deres var fortsatt veldig ettertraktet. England på sin side kjørte en veldig sterk proteksjonisme helt fra og med 1707 hvor de hadde forbudt indiske varer/indisk import. (franskmennene gjorde det samme i 1717). Dette var fordi det indiske markedet utkonkurrerte det britiske og det franske. Indisk bomull var veldig billig pga. at produksjon var mye ~~mer~~ høyere per mål i India. Forholdet mellom det man sådde til det man kunne høste var 1:20 i India, mens den var 1:8, eller enn dobbelt så lavt, i England. Dette, i tillegg til at engelskmennene krevde høyere lønn enn hva indere trengte (dette er pga. indere kunne kjøpe matvarer til en mye billigere penge) gjorde i første omgang vanskelig for britene å produsere like mye bomull og ta over markedet. Det var først når en den nye maskinen i England dukket opp, som gjorde det mulig ~~å~~ å bearbeide også den kortfibrede bomullen som kom fra Amerika og var mye billigere, at England begynte å bli ledende. I tillegg kom oppdagelsen av kull og dampmaskinen

Emnekode : H1-100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24.4.08
Ark nr. : 11 av 12

som selvfølgelig var helt avgjørende for at England, og etter hvert Vest-Europa, ble ledende innenfor teknologi og produksjon. ~~Da~~ med hjelp av dampmaskinen, er det blitt regnet frem til at man kan produsere 50 lig. bomull for 136 timers arbeid, mens det ville ta inderne 5000 arbeidstimer for å produsere den samme mengden. Etter alt dette åpnet selvfølgelig England portene og gikk frem med en økonomisk politikk som skreik etter FRI HANDEL. Dette ville de selvfølgelig ha for å fortsatt ha tilgang på varene ifra Amerika og for å kunne påvirke resten av verden til å kjøre samme politikk, noe som de ville tjene på nå som de hadde billig arbeidskraft og billige varer som var ettertraktet på verdensmarkedet. Merkantilismen ble nå, i likhet med proteksjonismen, begreper man nærmest ikke kjente til.

Jeg velger å prøve å avslutte oppgaven selv om det også er andre ting man kunne ha nevnt for å besvare den. Jeg mener likevel noen av de viktigste punktene er tilstede i teksten. De fire årsakene for rikdom som ble nevnt og forklart i begynnelsen taler for at det er mer enn bare ett, eller noen få ting som spiller inn for å forklare kapitalismens utvikling. Det er heller mye mer dekkende å forklare denne utviklingen som et resultat av mange, uavhengige historiske hendelser som har forekommet

Emnekode : H1-100
Kandidatnr. : 1580
Dato : 24.11.08
Ark nr. : 12 av 12

på forskjellig tid og sted gjennom perioden 1000-1800. Flaksen av å bo i et område preget av et stabilt klima og det at du både har forholdsvis varme somre og kalde vintre, oppdagelsen av Amerika, utnyttelsen av søvne fra Afrika, en statsmakt som støtter opp om borgerene og i tillegg den kalvinistiske tankegangen ~~for~~ er alle representative for å komme nærmere et svar på den kapitalistiske utviklingen i Vest-Europa fra 1000 til 1800.